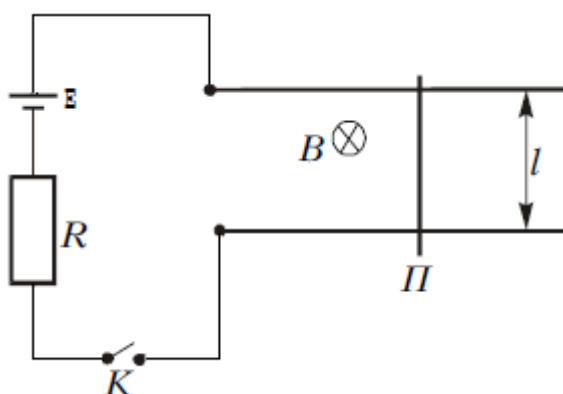

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ «ДАРЫН» ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ

ФИЗИКАДАН АЙМАҚТЫҚ ОЛИМПИАДА 2013

10 сынып, теориялық сайыс (30 ұнай)

1. Массасы $m_0 = 1$ т көлденең қимасы $S = 5$ м² зымыран, қозғалтқышының өшірілген күйінде ұшып келе жатып, тозақ бұлттына тап болады. Әрбір тозақтың массасы $m_1 = 10^{-6}$ кг, олардың концентрациясы $n = 10^{-4}$ м⁻³, ал олардың зымыранмен соқтығысы абсолютті серпімсіз. Егер бұлттан өткеннен кейін зымыран жылдамдығының 1 % жоғалтқан болса, онда бұлттың l ені қандай болған? (8 ұнай)
2. $t = 27^{\circ}\text{C}$ температурада, $p_1 = 5 \cdot 10^5$ Па қысымда орналасқан массасы $m = 2$ кг газды изотермиялық түрде сығу кезінде оның көлемі 3 есе ұлғаяды. Сығу жұмысы $A = 1,4 \cdot 10^3$ кДж. Қандай газ изотермиялық сығылуға ұшыраған және оның бастапқы көлемі қандай болған? (7 ұнай)
3. Екі ұзын, тегіс, параллель, горизонталь және өткізгіш штангаларда массасы M өткізгіш Π жалғастырғыш (перемычка) жатыр (1-сурет). Штангалардың арақашықтығы l . Кедергісі R резистор және ажыратылған K кілт арқылы штангаларға тұрақты ЭҚК-і бар батарея қосылған. Штангалар, B индукциясы бізден, сурет жазықтығына перпендикуляр бағытталған біртекті магнит өрісінің аймағында орналасқан. Кілтті тұйықтағаннан кейін орныққан режимде жалғастырғыш (перемычка) v_0 жылдамдыққа жетеді. Батареяның ішкі кедергісін және штангалар мен жалғастырғыштың (перемычка) кедергісін ескермей, кілтті тұйықтағаннан кейін бірден жалғастырғыштың (перемычка) үдеуін анықтаңыздар. (9 ұнай)
4. Электронды-сәулелік түтікшеде электрондар ағынын сипаттайтын ток күші $I = 400$ мкА, үдеткіш кернеу $U = 10$ кВ, электрон зарядының массасына қатынасы $\gamma = 1,7 \cdot 10^{11}$ Кл/кг. Барлық электрон экранмен жұтылады деп есептеп, электрон сәулесінің түтікше экранына әсер ететін қысым күшін табу қажет. (6 ұнай)

1-сурет

Сайыстың ұзақтығы 4 сағат.

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР «ДАРЫН»

ОБЛАСТНАЯ ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКЕ 2013

10 класс, теоретический тур (30 баллов)

1. Ракета массы $m_0 = 1$ т с поперечным сечением $S = 5$ м² летела с выключенным двигателем и попала в облако пыли. Масса каждой пылинки $m_1 = 10^{-6}$ кг, их концентрация $n = 10^{-4}$ м⁻³, а соударения с ракетой абсолютно неупругие. Какова ширина облака l , если после пролета через него ракета потеряла 1 % скорости? (8 баллов)
2. При изотермическом сжатии газа массой $m = 2$ кг, находящегося при температуре $t = 27^\circ\text{C}$ под давлением $p_1 = 5 \cdot 10^5$ Па, давление газа увеличивается в 3 раза. Работа сжатия $A = 1,4 \cdot 10^3$ кДж. Какой газ подвергался изотермическому сжатию и каков его первоначальный объем? (7 баллов)
3. На двух длинных, гладких, параллельных, горизонтальных и проводящих штангах лежит проводящая перемычка П массой M (рисунок 1). Расстояние между штангами l . Через резистор сопротивлением R и разомкнутый ключ K к штангам подключена батарея с постоянной ЭДС. Штанги расположены в области однородного магнитного поля с индукцией, равной B и направленной от нас перпендикулярно плоскости рисунка. После замыкания ключа в установившемся режиме перемычка достигает скорости v_0 . Пренебрегая внутренним сопротивлением батареи и сопротивлением штанг и перемычки, определите ускорение перемычки сразу после замыкания ключа. (9 баллов)
4. Сила тока, характеризующая поток электронов в электронно-лучевой трубке $I = 400$ мкА, ускоряющее напряжение $U = 10$ кВ, отношение заряда к массе электрона $\gamma = 1,7 \cdot 10^{11}$ Кл/кг. Найдите силу давления электронного луча на экран трубки, полагая, что все электроны поглощаются экраном. (6 баллов)

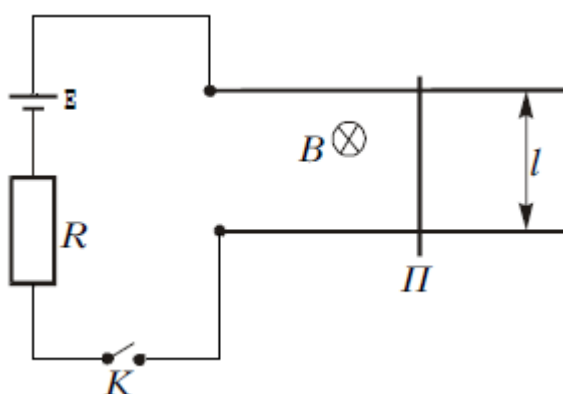

Рисунок 1

Продолжительность тура 4 часа.